“Huisjes van hout en leem gebouwdt, en met stroo gedekt”

Genk in de 19de eeuw

Een lesmap voor 5 TSO/5 ASO, door Luk Van De Sijpe, Pieter Neirinckx en Rombout Nijssen

Deze lesmap is van: ..... Klas: ..... Datum: .....

Een moeras in Genk.

"Huisjes van hout en leem gebouwdt, en met stroo gedekt": Genk in de negentiende eeuw is
een uitgave van het Sint-Jan Berchmanscollege Genk en van vzw Limburgse Studies.

Tekst en onderzoek: Luk Van De Sijpe, Pieter Neirinckx en Rombout Nijssen

Vormgeving & druk: Drukkerij Leën

Wettelijk depot: D/2015/10230/1

1. Beginsituatie en doelstellingen

Deze lesmap is bedoeld voor de leerlingen van 5 TSO en 5 ASO en nodigt uit tot groepswerk.

Dit groepswerk wordt in de loop van februari-maart uitgevoerd. Op dat moment hebben de leerlingen de politieke achtergrond van de 19de-eeuwse Europese geschiedenis onder de knie en is het hoofdstuk over het ontstaan en de ontwikkeling van de Industriële Revolutie in Europa ook verwerkt.

Dat is het moment om even terug naar de basics te keren. Wij focussen in deze lesmap op onze eigenste regio: het 19de eeuwse dorpje Genk, dat helemaal geen industriële revolutie meemaakte en wellicht nog bleef voortleven zoals het dat al eeuwen deed.

In deze lesmap gaan we intensief werken met unieke historische bronnen: documenten, kaarten, prenten, statistieken. We gaan ermee werken zoals echte historici: bestuderen en evalueren.

De bundel wordt per groepje van 3 à 4 leerlingen gedurende een 3-4 lessen verwerkt: doornemen van de teksten, lezen van de bronnen, historische kritiek toepassen en de opdrachten uitvoeren. Als laatste opdracht vult elke leerling zijn persoonlijke bevindingen over dit thema in een synthesetekst in.

Doelstellingen

Toe te passen eindtermen conform de leerplannen geschiedenis (Licap - Brussel D/2001/0279/006 - september 2001)

- **Kennis referentiekader nr. 1;**
- **kennis 19de eeuw nr. 5 & 7;**
- **combinatie nr. 8;**
- **vaardigheden infomateriaal nr. 11 & 12;**
- **bevraging info nr. 13;**
- **historische redenering nr. 17;**
- **historische rapportering nr. 18;**
- **attitudes nr. 25.**

Hoofddoelstellingen

1. De leerlingen leren intensief werken met historisch bronnenmateriaal, met een eenvoudige toepassing van de historische kritiek.

2. De leerlingen leren op basis van divers bronnenmateriaal het sociaal-economisch systeem van een micro-gemeenschap reconstrueren.

3. De leerlingen kunnen op basis van dit voorbeeld gelijkaardige ook nog actuele samenlevingsvormen herkennen.

4. De leerlingen worden uitgedaagd om naast deze lesmap bijkomende informatie te zoeken bij erfgoedinstellingen: bibliotheek, heemkundige kring, museum, de Erfgoedcel Mijn-Erfgoed en bij individuele kenners van geschiedenis en erfgoed.

2. Genk in de negentiende eeuw

De Molenvijver in Genk (1891).

In de negentiende eeuw was Genk nog geen stad, maar een uitgestrekt dorp. De woningen lagen verspreid in het centrum en in de gehuchten Sledderlo, Langerlo, Camerlo, Terboekt, Winterslag, Gelieren, Waterschei… Tussen deze gehuchten strekte zich een landschap uit dat grotendeels bestond uit heide en vennen. Dichter bij de woningen lagen akkers waarop de talrijke landbouwers in Genk rogge en boekweit verbouwden.

In 1891 woonden in Genk 2.362 mensen. Zij leefden van hetgeen hun werk op de boerderij opbracht. Hun akkers leverden het graan waarvan zij brood of pap maakten. Koeien, schapen en geiten werden in de zomer op de heide gehoed en bleven in de winter op stal. Op de heide stonden talrijke bijenkorven, die honing opbrachten. Tussen de vennen lagen visvijvers.

Een markttafereel in Genk.

3. Bevolkingsevolutie

Heidelandschap.

De toename van de bevolking in Genk

Jaar	Inwoners met Belgische nationaliteit	Inwoners met een andere nationaliteit	Totaal
1835			1.538
1845			1.745
1855			1.809
1865			1.947
1875			2.096
1885			2.264
1895			2.970
1905			2.801
1915			4.892
1925			14.019
1935	16.948	8.479	25.427
1945	23.050	6.090	29.140
1955	27.707	15.105	42.812
1965	34.138	21.668	55.806
1975	39.185	20.652	59.837
1985	42.017	19.536	61.553
1995	46.970	15.026	61.996
2005	54.541	9.066	63.607
2014	57.144	8.080	65.224

Kan je met deze cijfers een grafiek tekenen?

aantallen inwoners

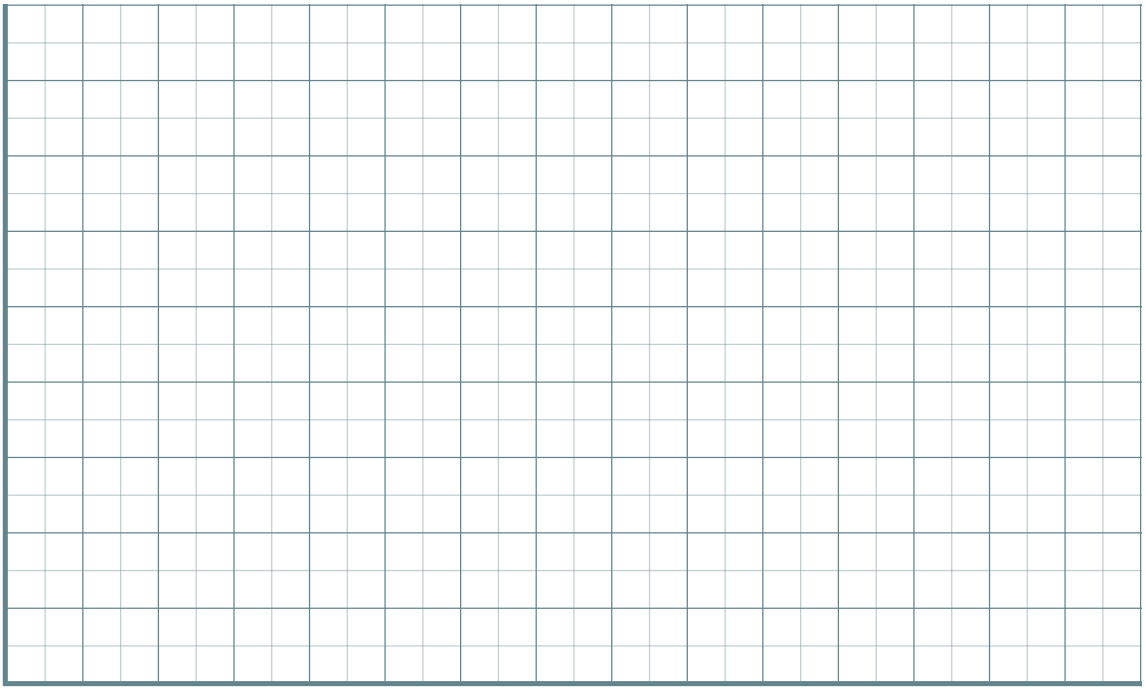

jaartallen

In welke jaren zie je de grootste stijging van het aantal inwoners?

.....

Ga op zoek naar of maak een gelijkaardige grafiek met de bevolkingsevolutie van de Engelse stad Liverpool (ca. 1830-2000) en teken of plak ze hier onder. Vermeld ook je bron!

aantallen inwoners

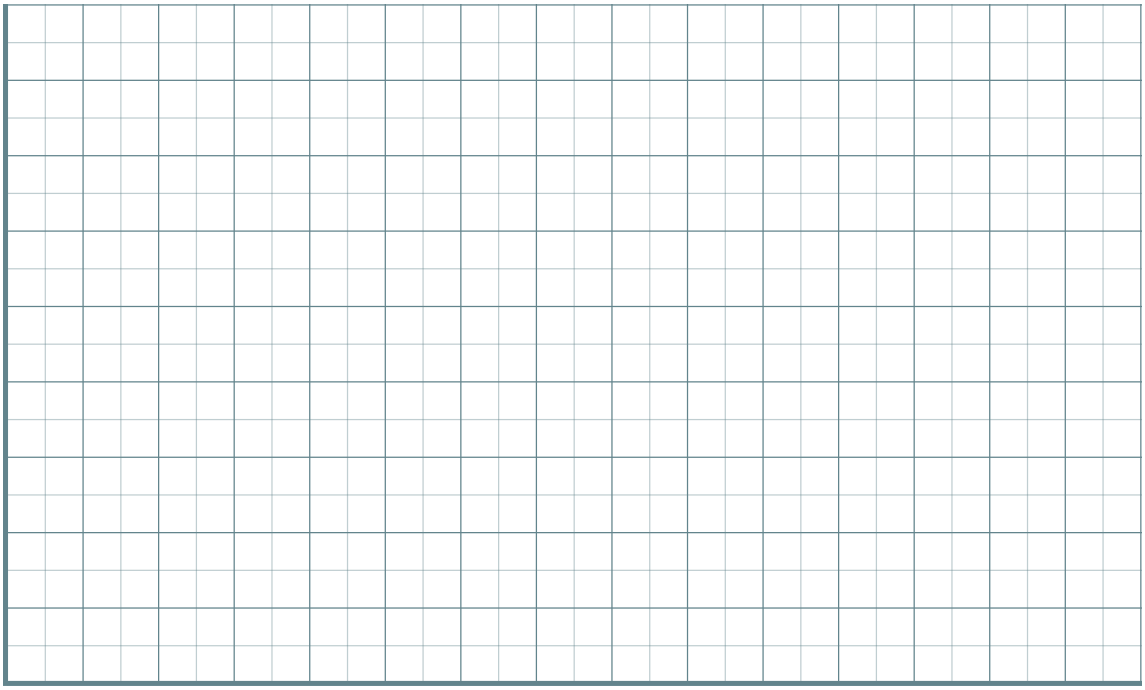

jaartallen

Bron: .....

Zie je verschillen tussen beide grafieken? Hoe kun je dat verklaren?

.....

.....

.....

Bouw van de eerste mijngebouwen in Winterslag (1913).

Vanaf 1935 worden de inwoners van Genk met de Belgische nationaliteit en inwoners van een andere origine in officiële statistieken apart geteld. Waarom zou men dat doen?

.....

.....

.....

4. Bewoning

Een ideale bron om te achterhalen hoe de Genkenaar in het midden van de 19de eeuw woonde, zijn de zogenaamde 'processen-verbaal van afpaling', waarin per gemeente onder andere de kwaliteit van de woningen en het aantal huizen worden beschreven. Op deze en op de volgende pagina vind je er twee uittreksels uit die betrekking hebben op Genk.

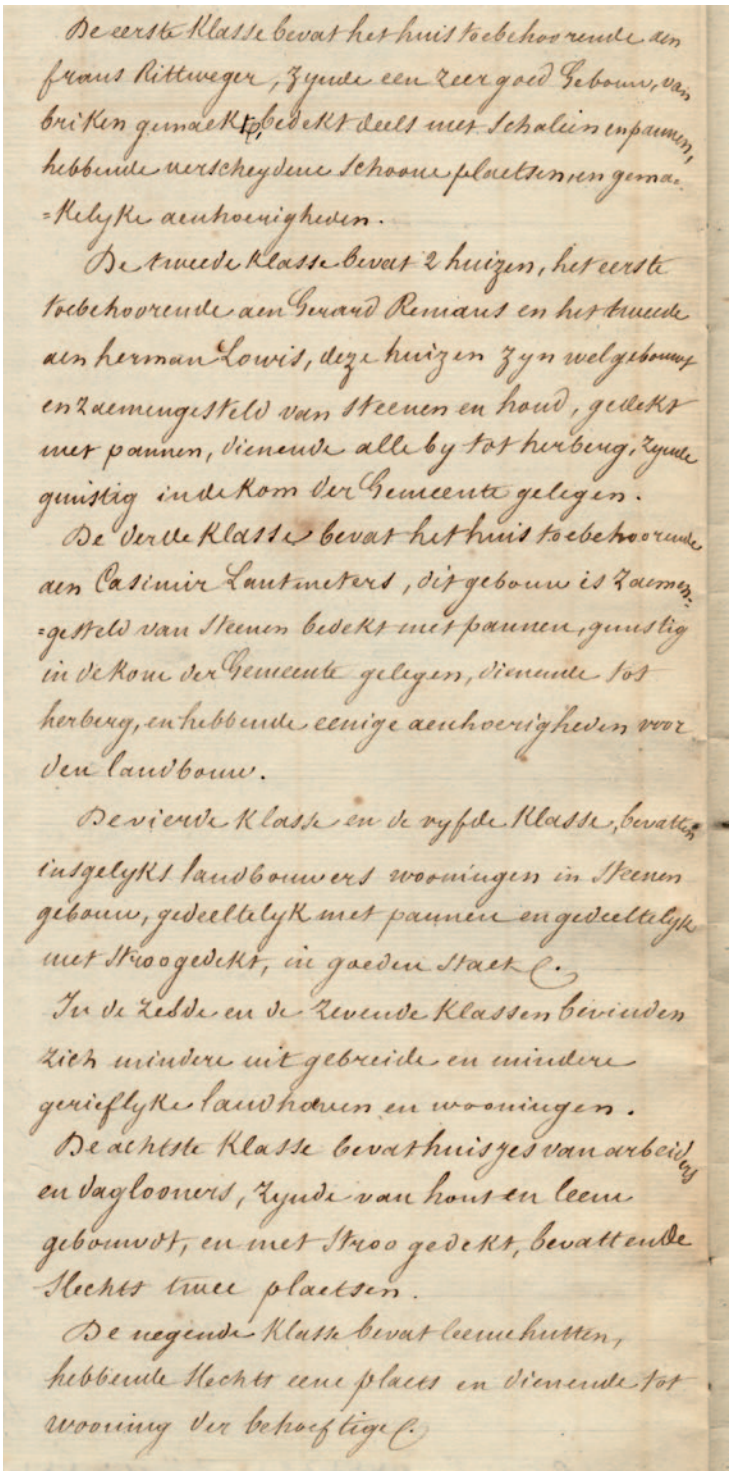

De eerste Klasse bevat het huis toebehoorende aan Frans Rittweger, zynde een zeer goed Gebouw, van briken gemaekt, bedekt deels met Schalien en pannen, hebbende verscheydene schoone plaetsen en gemakelyke aenhoeyigheden.

De tweede Klasse bevat 2 huizen, het eerste toebehoorende aan Gerard Reniers en het tweede aan Herman Lowis, deze huizen zyn welgebouwd en zaemengesteld van steenen en hout, gedekt met pannen, dienende alle by tot herberg, zynde gunstig in de Kom der Gemeente gelegen.

De derde Klasse bevat het huis toebehoorende aan Casimir Lantmeters, dit gebouw is zaemengesteld van steenen bedekt met pannen, gunstig in de Kom der Gemeente gelegen, dienende tot herberg, en hebbende eenige aenhoeyigheden voor den landbouw.

De vierde Klasse en de vyfde Klasse, bevatten insgelyks landbouwers wooningen in steenen gebouw, gedeeltelyk met pannen en gedeeltelyk met stroo gedekt, in goeden staet &c.

In de zesde en de zevende Klassen bevinden zich mindere uitgebreide en mindere gerieflyke landhoeven en wooningen.

De achtste Klasse bevat huisjes van arbeiders en daglooners, zynde van hout en leem gebouwd, en met stroo gedekt, bevattende slechts twee plaetsen.

De negende Klasse bevat leemhutten, hebbende slechts eene plaets en dienende tot wooning der beproeftige &c.

Uittreksel uit de processen-verbaal van afpaling van Genk (1843).

Hoe wordt de meest waardevolle woning in het dorp beschreven?

En de minst waardevolle?

.....

.....

.....

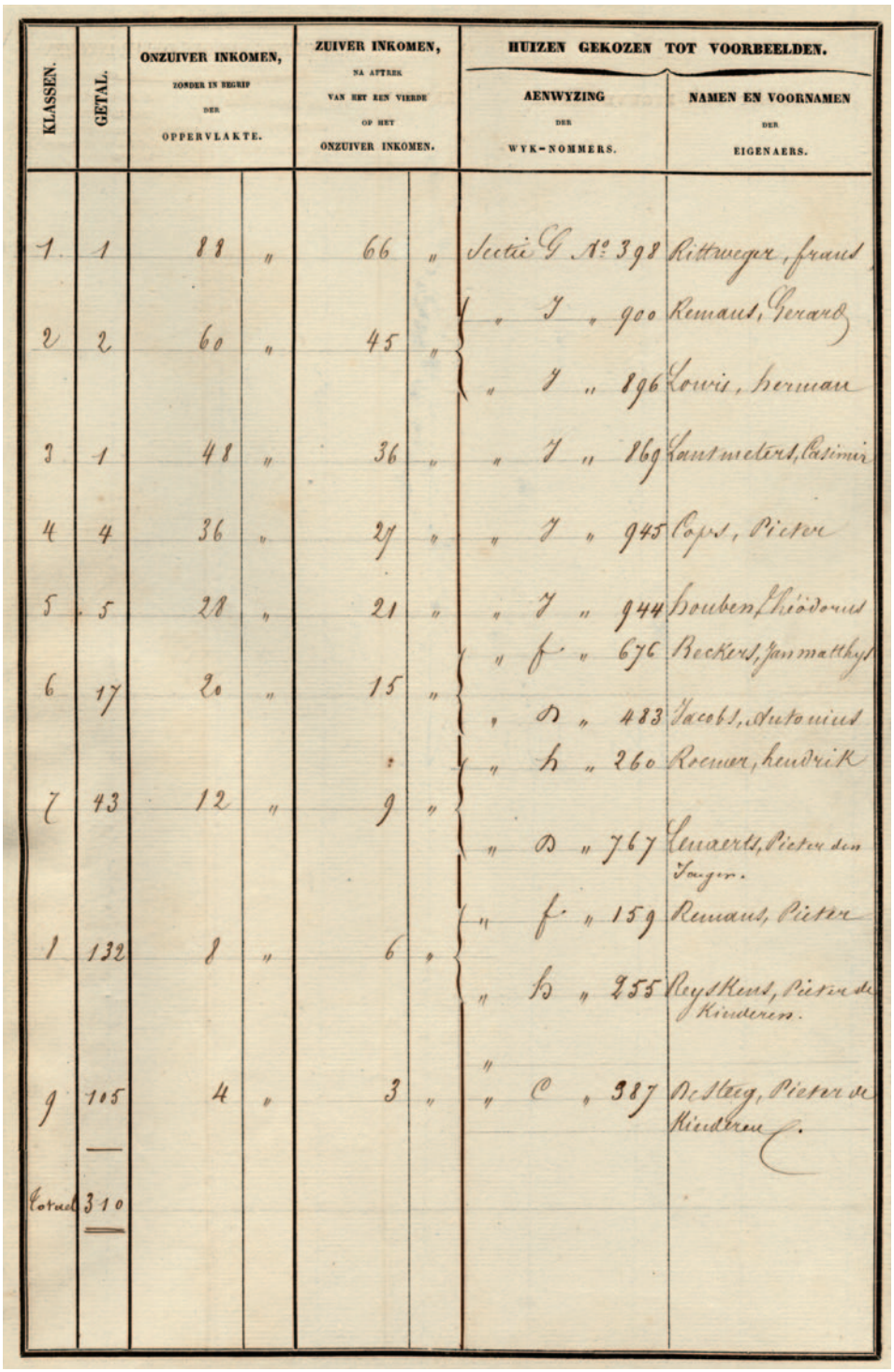

KLASSEN.	GETAL.	ONZUIVER INKOMEN, ZONDER IN BEGRIP DER OPPERVLAKTE.		ZUIVER INKOMEN, NA AFTREK VAN HET EEN VIERDE OP HET ONZUIVER INKOMEN.		HUIZEN GEKOZEN TOT VOORBEELDEN. AENWYZING DER WYK-NOMMERS.	NAMEN EN VOORNAMEN DER EIGENAERS.
1	1	88	„	66	„	Sectie G No 398	Rittweger, frans
2	2	60	„	45	„	„ J „ 900	Remans, Gerard
						„ J „ 896	Louis, hermans
3	1	48	„	36	„	„ J „ 869	Santmeters, Casimir
4	4	36	„	27	„	„ J „ 945	Cops, Pieter
5	5	28	„	21	„	„ J „ 944	Houben, Theodorus
6	17	20	„	15	„	„ f „ 676	Beckers, Jan matthys
						„ D „ 483	Jacobs, Antonius
7	43	12	„	9	„	„ h „ 260	Roemer, hendrik
						„ D „ 767	Senaerts, Pieter den Jonger.
8	132	8	„	6	„	„ f „ 159	Remans, Pieter
						„ h „ 255	Reyskens, Pieter de Kinderen.
9	105	4	„	3	„	„ C „ 387	Nesteg, Pieter de Kinderen.
Totaal	310						

Uittreksel uit de processen-verbaal van afpaling van Genk (1843).

Beschrijf kort je eigen huis. Tot welke klasse zou jouw huis in 1843 hebben behoord?

.....

.....

.....

.....

Hoeveel woningen behoren tot de eerste twee klassen? En hoeveel tot de laatste? Waarom is dat zo?

.....

.....

.....

.....

In de laatste kolom vind je per klasse de naam van een eigenaar. Ga eens na of deze namen nu nog voorkomen in Genk!

Klasse	Familienaam eigenaar	Aantal inwoners nu met dezelfde naam
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		

Hoeveel woningen zijn er in het dorp?

.....

Tot welke klasse zou de woning op de foto op de volgende pagina horen? Waarom?

.....

.....

.....

Wat weet je over de maker van de foto? Met welke bedoeling heeft de maker de foto gemaakt?

.....

.....

.....

.....

Woning in Genk (1906, foto door Edmond Jaminé).

Een ossenspan in Genk.

5. Kadastrale reductie

Tussen 1830 en 1845 werden in Genk alle gronden opgemeten. Dat was de taak van een overheidsdienst die nu nog bestaat, en die wij "het kadaster" noemen. Het resultaat van die opmetingen was een reeks grote kaarten, waarop ieder perceel in de gemeente is aangegeven. Op basis van die grote kaarten, waar moeilijk mee te werken is, werd een verkleinde versie – een reductie dus – gemaakt, die gemakkelijker te hanteren is. Deze zogenaamde kadastrale reductie is de eerste topografische kaart van Genk, waarop o.a. grondgebruik, bebouwing en wegen worden aangeduid. Vandaag noemen we die topografische kaarten ook wel stafkaarten.

Kadastrale reductie van Genk.

Lees de titel van de kaart: welk onderwerp behandelt de kaart of m.a.w. wat kan je van de kaart aflezen?

.....

.....

.....

Welke periode behandelt de kaart?
Dateer zo precies mogelijk!

.....

Om welke soort van kaart gaat het? Duid de juiste soort aan.

- ❍ een statische of situatiekaart: geeft een bepaalde toestand op een bepaald moment uit het verleden weer
- ❍ een dynamische of ontwikkelingskaart: toont een evolutie over verschillende jaren of eeuwen
- ❍ een synthesekaart: combineert een historische toestand of evolutie met aanvullende informatie

Om welk soort ruimte gaat het? Duid het juiste antwoord aan.

- ❍ lokale
- ❍ regionale
- ❍ nationale
- ❍ continentale
- ❍ mondiale

Op de kaart zie je verschillende kleuren. Wat denk jij dat volgende kleuren betekenen?

Lichtgroen = ...

Geel = ...

Donkergroen = ...

Rood = ...

Blauw = ...

Niet ingekleurd = ...

Wie stelde deze bron op? Waar? Wanneer?

Was de maker een tijdgenoot? Een ooggetuige?

Detail uit de kadastrale reductie van Genk.

Detail uit de topografische kaart van Genk (2008).

Met welke bedoeling heeft de maker de bron opgesteld?

.....

Had de maker een reden om subjectief te zijn? Waarom wel of waarom niet?

.....

.....

Waar is de maker objectief en geeft hij de feiten weer?

.....

.....

Vergelijk de twee kaarten op de vorige pagina. Welke verschillen zie je op vlak van bewoning?

.....

.....

.....

.....

Vind je het college terug op de kaarten? Duid aan.

Welke verschillen zie je in het wegennet?

.....

.....

.....

.....

Welke vormen van grondgebruik zie je op de topografische kaart, en niet op de kadastrale reductie?

.....

.....

.....

.....

6. Militie

NUMÉRO DU TIRAGE.	RENSEIGNEMENTS SUR LES PERSONNES QUI ONT CONCOURU AU TIRAGE. Extraits de la Liste alphabétique de la commune.				RENSEIGNEMENTS PORTÉS SUR CETTE LISTE PAR LE COMMISSAIRE DE MILICE.				
	1. Nom. 2. Prénoms. 3. Surnom ou sobriquet s'il est connu.	DATE de la NAISSANCE. — 1. Jour. 2. Mois. 3. An.	Lieu de naissance et résidence personnelle de ceux qui ont concouru au tirage. — Nom, prénoms et demeure du père, de la mère, et du tuteur, si les père et mère sont tous deux décédés.	PROFESSION. — 1. De celui qui a concouru au tirage. 2. Du père. 3. De la mère si le père est décédé. 4. Du tuteur si les père et mère sont tous deux décédés.	TAILLE. — 1. Mètre. 2. Millimètres.	SIGNALEMENT.	INDICATIONS. 1. Si l'inscrit est volontaire. 2. Si, appartenant à une classe antérieure, il est obligé d'entrer au service. 3. S'il a été placé en tête de la liste de tirage en vertu de la loi. 4. S'il s'est rendu impropre au service. 5. S'il est détenu.	SPÉCIFICATION de la RÉCLAMATION faite devant le COMMISSAIRE de MILICE.	Annotation des causes qui ont paru au commissaire de milice rendre impropre au service et son opinion sur la réclamation qui lui a été faite en exemption.
1	1 Colson, 2 François 3	1 14 2 août 3 1831	Né à Genk 2e. canton, Province de Limbourg demeurant à Genk fils de Jean et de Smits Marie Catherine demeurant à Genk ou (en cas de décès des père et mère) pupille de demeurant à	1 Cordonnier 2 id 3 4	1 2 1 m 67	Visage Front Yeux Nez Bouche Menton Cheveux Sourcils Signes particuliers	1 2 3 4 5	Défaut de taille	
2	1 Hannosette 2 pierre jean henri 3	1 13 2 Mai 3 1832	Né à Curange 2e. canton, Province de Limbourg demeurant à Curange fils de Hubert et de Mellen, Anne Catherine demeurant à Genk ou (en cas de décès des père et mère) pupille de demeurant à	1 Cultivateur 2 id 3 4	1 2	Visage Front Yeux Nez Bouche Menton Cheveux Sourcils Signes particuliers	1 2 3 4 5	Défaut de taille	
3	1 Lantmeeters 2 Guillaume 3	1 23 2 Avril 3 1832	Né à Genk 2e. canton, Province de Limbourg demeurant à Genk fils de henri Cadenier et de Hendrix Marie hélène demeurant à Genk ou (en cas de décès des père et mère) pupille de demeurant à	1 Cultivateur 2 id 3 4	1 2	Visage Front Yeux Nez Bouche Menton Cheveux Sourcils Signes particuliers	1 2 3 4 5	Frère au Service par remplacement	
4	1 Reyskens, 2 Egide, 3	1 16 2 8bre 3 1832	Né à Genk 2e. canton, Province de Limbourg demeurant à Genk fils de Léonard et de Schryvers, Christine demeurant à Genk ou (en cas de décès des père et mère) pupille de demeurant à	1 Cultivateur 2 id 3 4	1 2 1 m 10	Visage Front Yeux Nez Bouche Menton Cheveux Sourcils Signes particuliers	1 2 3 4 5	Défaut de taille	
5	1 Reyskens, 2 Laurent 3	1 26 2 juillet 3 1832	Né à Genk 2e. canton, Province de Limbourg demeurant à Genk fils de Mathieu et de Bollen, Anne marie demeurant à Genk ou (en cas de décès des père et mère) pupille de demeurant à	1 Cultivateur 2 id 3 4	1 2	Visage Front Yeux Nez Bouche Menton Cheveux Sourcils Signes particuliers	1 2 3 4 5	Refusé	

Fragment uit het militieregister van Genk (1852).

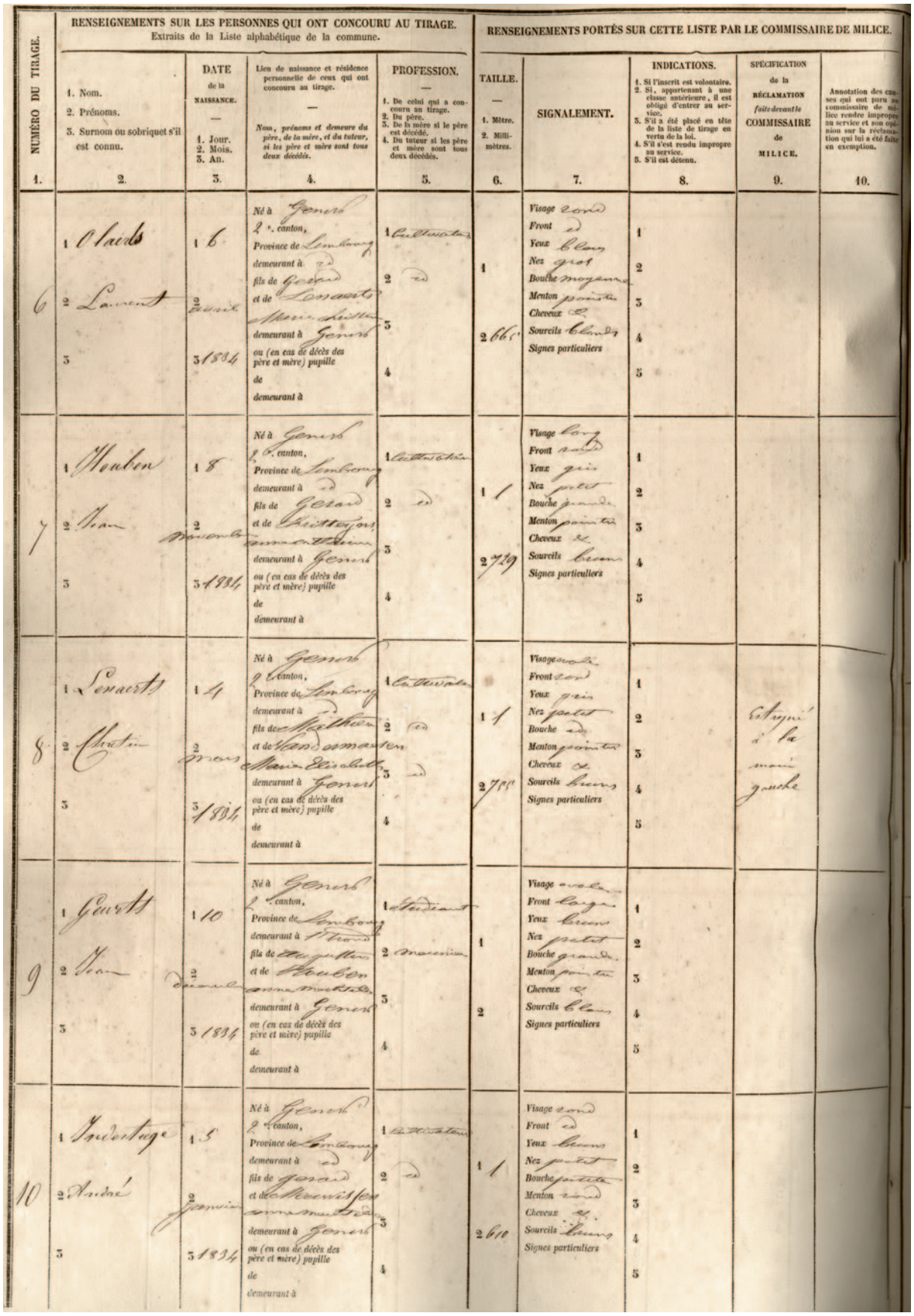

NUMÉRO DU TIRAGE.	RENSEIGNEMENTS SUR LES PERSONNES QUI ONT CONCOURU AU TIRAGE. Extraits de la Liste alphabétique de la commune.				RENSEIGNEMENTS PORTÉS SUR CETTE LISTE PAR LE COMMISSAIRE DE MILICE.				
	1. Nom. 2. Prénoms. 3. Surnom ou sobriquet s'il est connu.	DATE de la NAISSANCE. — 1. Jour. 2. Mois. 3. An.	Lieu de naissance et résidence personnelle de ceux qui ont concouru au tirage. — Nom, prénoms et demeure du père, de la mère, et du tuteur, si les père et mère sont tous deux décédés.	PROFESSION. — 1. De celui qui a concouru au tirage. 2. Du père. 3. De la mère si le père est décédé. 4. Du tuteur si les père et mère sont tous deux décédés.	TAILLE. — 1. Mètre. 2. Millimètres.	SIGNALEMENT.	INDICATIONS. 1. Si l'inscrit est volontaire. 2. Si, appartenant à une classe antérieure, il est obligé d'entrer au service. 3. S'il a été placé en tête de la liste de tirage en vertu de la loi. 4. S'il s'est rendu impropre au service. 5. S'il est détenu.	SPÉCIFICATION de la RÉCLAMATION faite devant le COMMISSAIRE de MILICE.	Annotation des causes qui ont paru au commissaire de milice rendre impropre au service et son opinion sur la réclamation qui lui a été faite en exemption.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
6	1 Olaids 2 Laurent 3	1 6 2 avril 3 1834	Né à Genk 2e canton, Province de Limbourg demeurant à id fils de Gerard et de Lenaerts Marie Louise demeurant à Genk ou (en cas de décès des père et mère) pupille de demeurant à	1 Cultivateur 2 id 3 4	1 2 66c	Visage rond Front id Yeux bleus Nez gros Bouche moyenne Menton pointu Cheveux id Sourcils blonds Signes particuliers	1 2 3 4 5		
7	1 Houben 2 Jean 3	1 8 2 novembre 3 1834	Né à Genk 2e canton, Province de Limbourg demeurant à id fils de Gerard et de Brittjens Anne Catherine demeurant à Genk ou (en cas de décès des père et mère) pupille de demeurant à	1 Cultivateur 2 id 3 4	1 1 2 79	Visage long Front rondd Yeux gris Nez petit Bouche grande Menton pointu Cheveux id Sourcils bruns Signes particuliers	1 2 3 4 5		
8	1 Lenaerts 2 Christian 3	1 4 2 mars 3 1834	Né à Genk 2e canton, Province de Limbourg demeurant à id fils de Mathieu et de Van Ommeren Marie Elisabeth demeurant à Genk ou (en cas de décès des père et mère) pupille de demeurant à	1 Cultivateur 2 id 3 id 4	1 1 2 78c	Visage ovale Front rond Yeux gris Nez petit Bouche id Menton pointu Cheveux id Sourcils bruns Signes particuliers	1 2 3 4 5	Estropié à la main gauche	
9	1 Geurts 2 Jean 3	1 10 2 décembre 3 1834	Né à Genk 2e canton, Province de Limbourg demeurant à St Trond fils de Augustin et de Houben Anne Marie demeurant à Genk ou (en cas de décès des père et mère) pupille de demeurant à	1 Etudiant 2 Marchand 3 4	1 2	Visage ovale Front large Yeux bleus Nez petit Bouche grande Menton pointu Cheveux id Sourcils blonds Signes particuliers	1 2 3 4 5		
10	1 Indertuege 2 André 3	1 5 2 janvier 3 1834	Né à Genk 2e canton, Province de Limbourg demeurant à id fils de Gerard et de Meuwissen Anne Marie demeurant à Genk ou (en cas de décès des père et mère) pupille de demeurant à	1 Cultivateur 2 id 3 4	1 1 2 61c	Visage rond Front id Yeux bleus Nez petit Bouche petite Menton rond Cheveux id Sourcils bruns Signes particuliers	1 2 3 4 5		

Fragment uit het militieregister van Genk (1854).

Vroeger bestond het Belgisch leger uit vrijwilligers en mannen die door het lot werden gekozen. Die zogenaamde 'lotelingen' werden geloot uit alle Belgische 20-jarige mannen. Om de administratie van de loting te kunnen organiseren moesten de gemeenten elk jaar een lijst opstellen van alle mogelijke kandidaten, met hun persoonsgegevens. Die lijsten worden ook wel de militieregisters genoemd.

In welke taal is dit document opgesteld?

.....

In de tweede kolom staan de namen van de jongens die in 1852 of 1854 20 jaar worden en misschien soldaat moeten worden. In de vijfde kolom staat hun beroep.

Wat betekent "cultivateur"? Hoeveel zijn er "cultivateur"?

.....

Wat betekent "cordonnier"? Hoeveel zijn er "cordonnier"?

.....

Wat betekent "étudiant"? Hoeveel zijn er "étudiant"?

.....

Van zes jongens wordt in de zesde kolom vermeld hoe groot zij zijn. Kan je hun naam lezen en lezen hoe groot ze zijn?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Hoe groot ben je zelf? En de rest van de klas?

.....

.....

.....

Komen de familienamen van de tien jongens vandaag nog voor in Genk? Ken je de meest voorkomende familienamen in Genk?

.....

.....

In de negende kolom staat waarom zij niet geschikt zijn voor de legerdienst. Drie jongens zijn niet geschikt wegens "Défault de taille". Wat betekent dat?

.....

Bij één jongen staat "scrofule". Wat betekent dat?

.....

Bij een andere jongen staat "estropié à la main gauche". Wat betekent dat?

.....

Wat kan je uit deze bron afleiden over de gezondheidstoestand van deze jongens in Genk in het midden van de 19de eeuw?

.....

.....

.....

7. Voorsynthese

In de lessen geschiedenis wordt verteld dat in de 18de eeuw de Industriële Revolutie in Engeland ontstond en dat België het eerste industrieel land werd op het vasteland en zeer goed scoorde. Ook politiek ging het België, ontstaan in 1830, voor de wind. Het werd één van de modernste en meest liberale staten van de toenmalige wereld.

Toch was dit succesverhaal geen algemeen verschijnsel in België. Het 'rijke' België lag vooral in de steenkoolbekkens van Luik en Charleroi en ook nog, in mindere mate, in Gent en Aalst. De rest van België leefde nog zoals in de eeuwen daarvoor. Alleen de landbouw bood overlevingskansen en de mensen leefden nog in primitieve omstandigheden.

Ook het grote Genk van vandaag was tot 1920 zo'n primitief dorp. Deze lesmap levert daarvan de beste bewijzen!

Na WO I *explodeerde* Genk. Genk kreeg liefst drie steenkoolmijnen (Waterschei, Winterslag en Zwartberg). Er kwam een enorme bedrijvigheid tot stand en de gemeente barstte uit zijn voegen. De bevolking steeg spectaculair, vooral door grote immigratie.

Genk kreeg een sterke internationale bewoning, tot de jaren 1960 vooral van Europese, nadien van Turkse en Marokkaanse migranten.

Dat Genk nauwelijks evolueerde tussen 1800 en 1914 (bevolking, bewoning, sociale leven) heeft trouwens gezorgd voor een bijzondere aantrekkingskracht op het einde van de 19de en begin 20ste eeuw.

Genk werd de 'toeristische' uitstap voor rijke Brusselaars en Walen die zich kwamen vergapen in het haast prehistorische Genk, met zijn geweldige *ongerepte* natuur, bewoond door de meest primitieve mensen uit België: whaw! Veel kunstenaars verbleven er langere tijd om te tekenen, te schilderen of uit te rusten.

In het volgende syntheseverslag breng je een persoonlijke indruk over dat leven, midden 19de eeuw, in Genk. Daarbij ga je uit van het sociaal-economische domein. Je kan aantonen hoe de economische toestand de sociale situatie van de Genkenaren in die tijd volledig bepaalde.

Het is ook een aanrader om deze Genkse situatie te vergelijken met de compleet andere situatie van Genk vandaag of met gelijkaardige eenvoudige dorpsgemeenschappen elders in de wereld van vandaag.

Kan je in 15 regels een mooi verhaal brengen over de sociale toestand in Genk in de negentiende eeuw? Wat zijn de meest opvallende verschillen met Genk vandaag?

Hoe schilderden/beschreven kunstenaars rond 1900 Genk en zijn bewoners?

Meer informatie daarover kan je vinden op de website van het Emile Van Dorenmuseum in Genk, of in het boek *Genk door schildersogen*. *Landschapsschilders in de Limburgse Kempen* 1850-1950 (door Kristof Reulens en Dirk Lauwaert, 2010). Enkele van deze schilderijen zijn ook opgenomen in deze lesmap.

Klopt het beeld van deze kunstenaars met de gegevens van deze lesmap?
Met de historische bronnen? Hadden de kunstenaars oog voor de realiteit?

8. Peerevaluatieformulier

Hier kan je jezelf en je groepspartners beoordelen m.b.t. de groepssamenwerking over het ganse project.

Mogelijke scores:

0 = duidelijk onvoldoende, heeft op dit vlak niet meegewerkt

1 = minst goed, minder dan het gemiddelde van de groep

2 = gemiddeld, voldoende voor het functioneren van de groep

3 = heel goed, beter dan de rest van de groep

Let wel op: je totaalscore per evaluatieonderdeel (= horizontale lijn) mag maximum 9 zijn!

Voorbeeld:

CRITERIA	Jezelf	P 2	P 3	P 4
Enthousiasme en participatie	3	2	2	2
Ideeën aanbrengen	3	1	3	2
Bijdragen tot functioneren van de groep	3	3	2	1
Groep organiseren en sturen	3	1	3	2
Taken en afspraken efficiënt volbrengen	3	3	1	2
TOTAALSCORE	**15**	**10**	**11**	**9**
GEMIDDELDE /10	**10**	**6.7**	**7.3**	**6**

CRITERIA	Jezelf	.....	.....	.....
Enthousiasme en participatie				
Ideeën aanbrengen				
Bijdragen tot functioneren van de groep				
Groep organiseren en sturen				
Taken en afspraken efficiënt volbrengen				
TOTAALSCORE				
GEMIDDELDE /10				

Evaluatie (zelfstandig) groepswerk

Productevaluatie (30 punten)

De correcte oplossingen van de deelvragen/opdrachten	**V21, V22:** Historische redenering **V23, V24:** rapportering	/10
De synthesetekst	**V17, V18, V19, V20:** Bevragen historisch informatiekanaal **V23, V24:** Rapportering	/10
Attitudes	**A26:** Eerlijke info **A27, A28, A29:** Waardering historische context, culturen **A25:** Interesse verleden	/5
Persoonlijke taak: actualiseren, behandeling van een voorbeeld uit de kunst	**V14, V15, V16** Verzamelen informatie	/5

Procesevaluatie (15 punten)

Tijdig bronnen verwerken en bundel behoorlijk invullen. Tijdig persoonlijke synthesetekst afwerken.	**A26** Eerlijke info	/5
Efficiënt met de partners werken aan de uitvoering van de taak. Werken in team.		/5
Initiatief (eigen inbreng)		/5

Gebruikte illustraties:

Voor- en achterkaft en pagina 11 bovenaan: Woning in Genk (1906, foto door Edmond Jaminé).
Pagina 2: Alfons de Clercq - *Moeras in Genk* (olie op doek – collectie Emile Van Dorenmuseum Genk).
Pagina 4 bovenaan: Joseph Coosemans – *Molenvijver Genk* (1891, olie op doek – collectie Emile Van Dorenmuseum Genk).
Pagina 4 onderaan: Paul de Chestret - *Markttafereel Genk* (olie op doek – privécollectie).
Pagina 5 en 7: *Glasnegatieven uit de Limburgse Mijnstreek* (Rijksarchief te Hasselt).
Pagina 8 en 9: *Kadaster. Processen-Verbaal van afpaling* (Rijksarchief te Hasselt).
Pagina 11 onderaan: François Roffiaen - *Ossenspan Genk* (olie op paneel – collectie Emile Van Dorenmuseum Genk).
Pagina 12-13 en 14 bovenaan: Kadastrale reductie van Genk (1848, Nationaal Geografisch Instituut).
Pagina 14 onderaan: Topografische kaart van Genk (2008, Nationaal Geografisch Instituut).
Pagina 16 en 17: *Militieregisters* (Rijksarchief te Hasselt).

Beschrijving van specifieke attitudes

A Eindterm 25

Waarde hechten aan bevraging heden en verleden.

- Kennis willen verwerven over de maatschappelijke problemen in heden en verleden.
- Zich willen inleven in andere samenlevingsvormen dan westerse, zowel in heden als verleden.
- Waardering opbrengen voor andere samenlevingsvormen en waardepatronen.
- Interesse hebben voor de geschiedenis van de eigen streek en voor de overgebleven sporen van het verleden.

A Eindterm 26

Waarde hechten aan het intellectueel eerlijk omgaan met informatie.

- Verlangen om juist geïnformeerd te zijn.
- Informatieronde met nodige zin voor volledigheid willen afwerken.
- Nauwkeurig zijn bij het opzoeken en verwerken (rangschikken, analyseren) van informatie.
- Zonder vooroordelen naar waarheid streven bij het opstellen van een synthese.
- Openstaan voor verschillende verklaringsgronden.

A Eindterm 27, 28, 29

Waardering voor uitdagingen, culturen vanuit historische en actuele context, historische en actueel spanningsveld individu-gemeenschap.

- Beseffen dat kennis van het verleden afhankelijk is van bronnen en dat historische kennis beperkt en voorlopig is.
- Oordelen vellen met het nodige voorbehoud.
- Bereidheid tot herzien van persoonlijke mening na kritisch onderzoek van bronnen.
- Beseffen dat elke gebeurtenis beoordeeld moet worden naar de maatstaven van de tijd, en pas later naar de maatstaven van de eigen tijd.
- Respect hebben voor de culturele eigenheid van ieder volk.
- Tolerantie hebben ten aanzien van andere ideeën.
- Respect hebben voor democratische beginselen zoals vrijheid, gelijkheid, rechtvaardigheid.
- Respect hebben voor wetten die democratisch tot stand zijn gekomen.
- Geen vooroordelen hebben ten aanzien van mensen uit andere culturen.